



Sisäministeriön  
rajavartio-osasto

Lausuntopyyntö: RVL1818495

## Sisäministeriön lausunto; ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeksi

Sisäministeriön rajavartio-osasto on pyytänyt lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeksi. Sisäministeriön yhteiseen lausuntoon on koottu lausunnot ministeriön pelastus-, poliisi- ja maahanmuutto-osastoilta.

### Pelastustoimi

#### Tiedonsaantioikeudet

Laissa henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa kaavaillaan sen 20 §:ssä säädettyjen tietojen saannista eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä. Kaavailun mukaan Rajavartiolaitoksella olisi mm. oikeus saada tietoja hätäkeskustietojärjestelmästä henkilön oman turvallisuuden tai Rajavartiolaitoksen virkamiehen työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja Rajavartiolaitoksen lakisääteisen tehtävän suorittamista varten. Lisäksi tiedonsaantioikeus koskisi mm. pelastusviranomaisten tietoja kulkuneuvoista, liikenteestä, viranomaisten toimintavalmiudesta ja hälyttämisestä rajaturvallisuuden ylläpitämistä, pelastustehtävää sekä merellä tai maarajalla Rajavartiolaitoksen suoritettavaksi säädettyä valvontatehtävää varten. Sääntely vastaisi voimassa olevan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädettyä.

Myös meripelastuslain (1145/2001) 14 §:n sääntely, jonka perusteella Rajavartiolaitoksella on oikeus saada hätäkeskustietojärjestelmästä poliisin tehtävälmoitusrekisteri mukaan lukien, hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja, henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja sekä merellä toimivien viranomaisten yksiköiden valmius- ja paikkatietoja, pysyisi sisällöllisesti ennallaan.

Pelastusosastolla ei ole edellä mainittuihin huomautettavaa.

#### Henkilötietojen luovuttaminen

Kaavailun henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 31 §:n mukaan Rajavartiolaitos voisi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käytöyhteyden avulla tai tietojoukkona 4–13 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja, jotka ovat tarpeen viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Tällaisia tietoja voitaisiin luovuttaa mm. Hätäkeskuslaitokselle hätäkeskustoiminnasta annetun lain

(692/2010) 19 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi, alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen yksikön tukemiseksi ottaen huomioon, mitä tietojen saamista koskevan oikeuden rajoittamisesta mainitussa laissa säädetään. Lisäksi tietoja voitaisiin luovuttaa myös pelastusviranomaisille pelastustoimintaa varten. Sääntely vastaisi voimassa olevan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 28 §:ssä säädettyä.

Pelastusosastolla ei ole edelliseen huomautettavaa.

#### **Hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttaminen**

HE-luonnoksessa kaavaillaan lisäksi muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annettua lakia (692/2010). Muutokset olisivat luonteeltaan viittausteknisiä.

### **Poliisitoimi**

Sisäministeriön rajavartio-osaston edustajat ovat osallistuneet sisäministeriön asettaman työryhmän (SM064:00/2015) toimintaan, jonka tehtävänä oli laatia luonnos hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa. Lausuttavana olevan esitysluonnoksen valmistelussa on tehty yhteistyötä poliisiosaston kanssa ja Rajavartiolaitoksen ja poliisin henkilötietolakien luonnokset ovat poliisin tehtäviä vastaavien tehtävien osalta rakenteeltaan ja sisällöltään pitkälti yhdenmukaiset. Poliisiosasto osallistuu mielellään myös esityksen jatkovalmisteluun. Poliisiosasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

#### **Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa**

##### **2 luku - Henkilötietojen käsittely**

Poliisiosasto pitää käsittelytarkoituserusteiseen sääntelytapaan siirtymistä tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Vastaava ratkaisu on omaksuttu myös meneillään olevassa poliisin henkilötietolain uudistuksessa. Henkilötietojen rekisteröinnin tavoite ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ilmenevät poliisiosaston näkemyksen mukaan riittävän täsmällisesti käsittelytarkoituksia koskevista säännöksistä samalla kun sääntelyn tarpeetonta yksityiskohtaisuutta on onnistuttu karsimaan merkittävästi.

##### **5 § Henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi**

Henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi kuuluisi esityksen mukaan tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan lukuun ottamatta tilanteita, joissa tietoja käsitellään kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan ehdotetun 3 §:n määritelmän mukaan niitä kotimaassa ja ulkomailla suoritettavia toimenpiteitä, joilla pyritään estämään valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämistä annettujen säännösten rikkomisen ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat, torjumaan rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistamaan rajanylityksen turvallisuus. Poliisiosasto huomioi, että määritelmän mukaisessa rajaturvallisuuden ylläpitämisessä näyttäisi olevan kyse rikosasioiden tietosuojalain (HE 31/2018 vp) ehdotetussa 1 §:ssä tarkoitettusta yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemisesta tai tällaisten uhkien ehkäisemisestä rikosten ennalta estämisen, paljastamisen, selvittämisen tai syyteharkintaan saattamisen yhteydessä.

Poliisiosaston tulkinnan mukaan rajaturvallisuuden ylläpitämistä ja monia turvallisuusviranomaisille säädetyistä valvontatehtävistä voidaan pitää sellaisina yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluvina tehtävinä, joilla on rikosasioiden tietosuojadirektiivissä ja sen täytäntöönpanolaissa tarkoitettu yhteys rikosten ennalta estämiseen ja selvittämiseen. Alkuperäisen käsittelytarkoituksen määrittelyllä ja sovellettavalla yleislainsäädännöllä voi olla vaikutusta siihen, millä edellytyksillä henkilötiedot ovat käytettävissä muissa Rajavartiolaitoksen tehtävissä ja luovutettavissa muille viranomaisille. Poliisiosasto esittää jatkovalmistelussa arvioitavaksi, tulisiko 5 §:ssä tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn soveltaa yleislakina ehdotettua rikosasioiden tietosuojalakia. Mikäli henkilötietojen käsittelyn katsotaan kuuluvan tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan, olisi jatkovalmistelussa hyvä arvioida on-

ko erilaisella tulkinnalla henkilötietojen käsittelyyn sovellettavasta yleislainsäädännöstä vaikutuksia poliisin ja Rajavartiolaitoksen väliseen tiedonvaihtoon.

Pykälän 2 momentin 9 kohdan perusteluiden (s. 31) mukaan Rajavartiolaitoksen käsittelemät turvallisuustiedot siirtyisivät poliisin rekisterinpidosta Rajavartiolaitoksen rekisterinpitoon. Poliisiosasto ei näe nykytilan muuttamista rekisterinpitovastuun osalta tarkoituksenmukaisena. Esitykseen sisältyviä rekisterinpitovastuun siirtämistä koskevia ehdotuksia käsitellään tarkemmin jäljempänä 7 ja 11 §:n yhteydessä.

### **6 § Henkilötietojen käsittely tutkinta- ja poliisitehtävissä**

Poliisiosasto pitää 6 §:n 3 momentissa ehdotettua henkilötietojen merkityksellisyyden arviointia koskevaa sääntelyä kannatettavana. Myös poliisin henkilötietolain valmistelussa on arvioitu tarpeelliseksi selvittää nykytilaa nostamalla henkilötietojen merkityksellisyyden arvioimiseksi vaadittava henkilötietojen käsittely lakitasoisen sääntelyn piiriin.

### **7 § Tutkinta- ja poliisitehtävissä käsiteltävien henkilötietojen sisältö**

Pykälän perusteluiden (s. 34) mukaan tutkinta- ja poliisitehtävissä käsiteltävät henkilötiedot vastaisivat sisällöllisesti pääosin voimassa olevan Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 7 §:n mukaisesti tutkinta- ja virka-apurekisteriin talletettavia henkilötietoja sekä niitä henkilö-, ajoneuvo- ja omaisuuskuulutustietoja, turvallisuustietoja ja tuntomerkkitietoja, jotka Rajavartiolaitos nykyisin tallettaa poliisin rekisterinpitoon voimassa olevan poliisin henkilötietolain 2 §:n ja 14 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti. Vastedes mainitut kuulutustiedot, turvallisuustiedot ja tuntomerkkitiedot olisivat Rajavartiolaitoksen omassa rekisterinpidossa lukuun ottamatta sormenjälkiä ja DNA-tunnisteita, jotka talletettaisiin edelleen poliisin rekisteriin.

Poliisiosasto pitää perusteltuna sitä, että pykälässä mainitut tietosisällöt kattavat kaikki Rajavartiolaitoksen tehtävissä tarpeelliset tiedot, mukaan lukien kuulus-, turvallisuus- ja tuntomerkkitiedot. Poliisiosaston näkemyksen mukaan poliisin rekisterinpitoon voimassa olevan lainsäädännön mukaan talletettavat tiedot olisi kuitenkin jatkossakin tarkoituksenmukaista keskittää nykyistä vastaavasti poliisin rekisterinpitoon. Erityisen tärkeää on, että sormenjälkien ja DNA-tunnisteiden lisäksi myös muut tuntomerkkitiedot säilyvät poliisin rekisterinpidossa. Tuntomerkkitietojen sirpaloituminen useiden eri viranomaisten rekistereihin saattaisi poliisiosaston arvion mukaan vaikeuttaa rikostorjuntatyötä. Poliisiosasto esittää, että perusteluita muokattaisiin siten, että tavoitteena ei ole muuttaa nykytilaa rekisterinpitovastuun osalta.

Ehdotettu rekisterinpidon siirtäminen Rajavartiolaitokselle aiheuttaisi myös muutoksia tiedonhallinta- ja tiedonluovutuskäytäntöihin sekä mahdollisesti merkittäviä muutostarpeita poliisin tietojärjestelmiin. Mikäli muiden kuin tuntomerkkitietojen rekisterinpitovastuu esitetään siirrettäväksi Rajavartiolaitokselle, olisi ehdotettu muutos perusteltava ja muutoksen taloudelliset ja muut vaikutukset arvioitava yksityiskohtaisemmin jatkovalmistelussa. Tarvittavien tietojärjestelmämuutosten kustannuksista ja muista mahdollisista kustannuksista vastaisi poliisiosaston näkemyksen mukaan Rajavartiolaitos ehdotettuna rekisterinpitäjänä.

### **11 § Henkilötietojen käsittely sotilasoikeudenhoidossa**

Pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetun uuden säännöksen mukaan Rajavartiolaitos voisi käsitellä rikoksesta epäillyn fyysisiin ominaisuuksiin perustuvia tunnistetietoja, mukaan lukien biometrisiä tietoja. Pykälän perusteluiden (s. 41–42) mukaan uuden säännöksen lisäämisellä ei ole tarkoitus muuttaa poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintatapoja, vaan pääsääntönä olisi edelleen, että henkilön tunnistetiedot kirjattaisiin poliisin rekistereihin. Esimerkiksi sormenjälkien ja DNA-tietojen käsittely pysyisi edelleen poliisilla. Säännöksellä lähinnä mahdollistettaisiin yksittäistapauksessa siinä tarkoitettujen tietojen kirjaaminen myös Rajavartiolaitoksen rekisteriin, jos tämä olisi esitutkinnan suorittamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Poliisiosasto nostaa esiin, että poliisin rekisterinpitoon talletetut tuntomerkkitiedot ovat käytettävissä Rajavartiolaitoksen tehtävissä poliisin henkilötietolain tiedonluovutussäännösten mukaisesti. Tuntomerkkitietojen tallettaminen toiseen rekisteriin

ei poliisiosaston käsityksen mukaan lähtökohtaisesti ole esitutinnan suorittamisen kannalta tarpeellista. Poliisiosaston näkemyksen mukaan pykälässä tarkoitetut tunto-merkkiedot ja muut nykyisin poliisin rekisterinpidossa olevat tiedot tulisi jatkossakin tallettaa nykyistä vastaavasti poliisin rekisterinpitoon.

### **3 luku - Oikeus tietojen saamiseen**

#### **19 § Uhkasakko**

Pykälän perusteluiden mukaan säännös vastaisi ehdotettujen poliisin ja Tullin henkilötietolakien sääntelyä sekä rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 §:n 5 momenttia. Poliisi voi kuitenkin voimassa olevan poliisin henkilötietolain 13 §:n sekä poliisin henkilötietolain uudistuksessa valmisteltujen pykäläluonnosten mukaan asettaa uhkasakon ainoastaan, kun kyse on poliisin oikeudesta saada yhteisöiltä ja yhtymiltä matkustajaa ja kulkuneuvon henkilöä koskevia rekistereistä tietoja rikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi sekä etsintäkuulutettujen tavoittamiseksi.

#### **20 § Tietojen saanti eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä**

Poliisiosaston näkemyksen mukaan voimassa olevan lain Rajavartiolaitoksen tiedonsaantia poliisin rekistereistä koskeva säännös voidaan esityksessä ehdotetulla tavalla poistaa, koska poliisin tietojen luovuttamisesta Rajavartiolaitokselle ehdotetaan jatkossakin säädettäväksi poliisin henkilötietolaissa. Mahdollisuuksia kaksinkertaisesta sääntelystä luopumiseen on arvioitu myös poliisin henkilötietolain valmistelussa, mutta tämänhetkisen arvion mukaan tiedonsaantioikeuksia koskevat säännökset ehdotetaan säilytettäväksi pääsääntöisesti voimassa olevaa lakia vastaavassa muodossa.

### **5 luku - Tietojen poistaminen ja arkistointi**

Poliisiosasto pitää tarkoituksenmukaisina tietojen säilytysaikoihin esitettyjä muutoksia, joilla tietojen poistamista koskevat säännökset saatettaisiin vastaamaan poliisin henkilötietolakiuudistuksessa valmisteltuja säännöksiä. Voimassa olevassa Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa yhdenmukaisuus on varmistettu viittaamalla poliisin ylläpitämiin tietojärjestelmiin talletettävien henkilötietojen osalta poliisin henkilötietolain poistosääntöihin. Henkilötietojen säilytysaikojen yhdenmukainen sääntely poliisin tietojen kanssa on tärkeää etenkin siltä osin kun tietoja käsitellään vastaaviin käsittelytarkoituksiin ja samoissa tietojärjestelmissä. Sääntelyn yhdenmukaisuus voidaan kuitenkin poliisiosaston näkemyksen mukaan säilyttää, vaikka poistoajoista säädettäisiin esitetyllä tavalla Rajavartiolaitoksen omassa henkilötietolaissa.

Sotilasoikeudenhoidossa käsiteltävien henkilötietojen osalta 44 §:ssä ehdotetut poistosäännökset vastaisivat sitä, mitä uudessa Puolustusvoimien henkilötietolaissa kyseisten tietojen osalta ehdotetaan. Poliisiosasto nostaa esiin, että erityisesti esitutinnan osalta myös sotilasoikeudenhoidossa käsiteltävien henkilötietojen säilytysaikojen olisi tarkoituksenmukaista olla yhdenmukaisia poliisia koskevan sääntelyn kanssa. Erilaiset poistosäännöt voivat aiheuttaa myös kustannusvaikutuksia, mikäli tietoja käsitellään yhteisillä teknisillä alustoilla.

### **6 luku - Rekisteröidyn oikeudet**

#### **49 § Tarkastusoikeuden rajoitukset**

Poliisiosasto pitää esitettyjä tarkastusoikeuden rajoituksia perusteltuina. Rajoitukset vastaavat poliisin henkilötietolain valmistelussa tarkoituksenmukaisiksi arvioituja poikkeuksia rekisteröidyn suorasta tarkastusoikeudesta. Poliisiosasto nostaa kuitenkin esiin, että 49 §:stä ja sen yksityiskohtaisista perusteluista poiketen rekisteröidyllä olisi esityksen yleisperusteluiden (s. 21) mukaan vain välillinen tarkastusoikeus rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi käsiteltäviin henkilötietoihin. Poliisiosasto ehdottaa yleisperusteluissa selvennettäväksi, että rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi käsiteltävät henkilötiedot on tarkoitus sulkea vain osittain suoran tarkastusoikeuden ulkopuolelle.

## Maahanmuutto

Maahanmuutto-osastolla on käynnissä rajan henkilötietolain uudistamista vastaava hanke ulkomaalaisrekisterilainsäädännön uudistamiseksi sekä saattamiseksi vastaamaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (SMDno-2016-1584, toimikausi 24.10.2016–31.12.2018). Laki ulkomaalaisrekisteristä (1270/1997) sekä rekisterisäännökset laissa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (746/2011), laissa säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä (116/2002) sekä laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) korvataan uudella henkilötietojen käsittelyä maahanmuuttohallinnon alalla sääntelevällä lailla. Tavoitteena on, että jatkossa henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa säädettäisiin yhdessä, modernin henkilötietolain vaatimukset täyttävässä laissa, joka täydentää EU:n tietosuoja-asetusta sekä henkilötietolain korvaavaa tietosuojalakia. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa lokakuussa 2018.

Maahanmuutto-osasto kiinnittää lausunnossaan huomiota Rajavartiolaitoksen ja maahanmuuttohallinnon henkilötietolakien keskeisissä perusratkaisuissa havaittuihin yhtäläisyyksiin ja erityisesti eroavuuksiin. Lähestymistapaa voidaan pitää perusteluna, koska ratkaisut voivat olla merkityksellisiä kummassakin hankkeessa. Maahanmuutto-osasto korostaa tarvetta arvioida jatkovalmistelussa sitä, missä asioissa hallinnonalan sisällä olisi pyrittävä omaksumaan yhtenäinen ratkaisu. Lisäksi maahanmuutto-osasto lausuu Rajavartiolaitoksen henkilötietolain sisällöstä merkityksellisin osin yksityiskohteisemmin. Maahanmuutto-osaston kommentit yleislainsäädännön osalta keskittyvät tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin, jotka ovat maahanmuuttohallinnossa pääsääntöisesti sovellettavaksi tulevat yleisinstrumentit.

### Soveltamisala

Esityksen lähtökohdaksi on valittu käsittelytarkoituksiin perustuva henkilötietojen käsittelyn sääntely. Maahanmuutto-osasto pitää ratkaisua perusteltuna ja tulee esittämään omassa esityksessään vastaavanlaisen lähestymistavan omaksumista. Käsittelytarkoituksiin perustuvasta sääntelytavasta seuraa kuitenkin joitain haasteita, jotka seuraavat maahanmuuttohallinnon luonteesta. Rajavartiolaitos (sekä poliisi) toimii muiden tehtäviensä ohella myös maahanmuuttoviranomaisena maahanmuuttohallinnonalaan kuuluvien tehtäviensä osalta. Rajanveto näiden kahden välillä ei aina ole yksiselitteinen.

Kun rajanveto maahanmuuttohallinnon ja Rajavartiolaitoksen henkilötietolakien välillä ei jatkossa perustuisi rekistereihin tai tietojärjestelmiin vaan käsittelytarkoituksiin, jotka tietyissä tilanteissa kuuluvat kummankin lain soveltamisalaan, sääntelytapa johtaa tällaisena toteutuessaan päällekkäisiin soveltamisaloihin Maahanmuuttohallinnon sekä Rajavartiolaitoksen henkilötietolakien osalta. Tällainen tilanne syntyisi esimerkiksi silloin kun Rajavartiolaitos käsittelisi henkilötietoja ulkomaalaisen maastalähtötarkoituksessa. Esitettävän henkilötietolain 5 §:n alaan kuuluisivat luonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan myös käännyttämistä, pääsyn epäämistä ja maahan-tulokiellon määräämistä varten käsitellyt henkilötiedot. Henkilötietojen käsittely näissä tarkoituksissa sisältyy myös valmisteilla olevaan maahanmuuttohallinnon henkilötietolain soveltamisalaan. Henkilötietolakien sääntely poikkeaa sisällöllisesti toisistaan esimerkiksi tietojen poistamisen, rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisen ja tiedonsaantioikeuksien osalta.

Mikäli ehdotettuun Rajavartiolaitoksen henkilötietolain soveltamisalaan kuuluu jatkossakin myös maahanmuuttohallinnon alaan kuuluvia käsittelytarkoituksia, jatkovalmistelussa tulisi identifioida rajanveto näiden soveltamisalojen välillä. Maahanmuutto-osasto on omassa valmistelussaan tunnistanut, että maahanmuuttohallinnon henkilötietolain soveltamisala ei ole sidottu rekisterinpitäjän rooliin. Maahanmuutto-osasto osallistuu mielellään tältä osin esityksen jatkovalmisteluun.

Esityksen 1 §:n 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, esitettävässä laissa säädettäisiin myös Rajavartiolaitoksen oikeudesta saada tietoja viranomaisilta sekä yksityisiltä yhteisöiltä ja henkilöiltä. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan nojalla henkilötiedon käsittelyllä tarkoitetaan myös henkilötiedon keräämistä, tallenta-

mista ja luovuttamista. Maahanmuutto-osasto on omassa hankkeessaan tulkinut, että oikeus saada henkilötietoja sisältyy henkilötiedon käsittelyn käsitteeseen eikä oikeudesta saada tietoja ole tarpeen säätää erikseen lain soveltamisalapykälässä.

Esityksen 2 §:n 2 momentin mukaan henkilötietojen salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan julkisuuslakia (621/1999). Julkisuuslaki sisältää myös esimerkiksi tiedonluovutusta koskevaa sääntelyä, joka tullee sovellettavaksi yleislakiin kuuluvana sääntelynä siltä osin, kun Rajavartiolaitoksen erityislaissa ei ole asiasta säädetty. Omassa esityksessään maahanmuutto-osasto on viitannut yleisesti julkisuuslain soveltamiseen henkilötietojen käsittelyssä rajaamatta tarkemmin miltä osin laki tulee sovellettavaksi.

### **Yksittäisiä huomioita**

Esitettävässä henkilötietolaissa on säädetty varsin yksityiskohtaisesti siitä, missä tarkoituksessa mitään henkilötietoja on mahdollista käsitellä. Eri käsittelytarkoitukset on jaoteltu omiksi pykälikseen. Nämä käsittelytarkoitusten jaottelut toistuvat esimerkiksi tiedonsaantioikeuksissa sekä tietojen poistoa koskevassa sääntelyssä. Nyt säädettyä esitetystä poiketen maahanmuutto-osasto on omassa esityksessään lähtenyt siitä, että koska yksittäisen henkilötiedon käsittely edellyttää aina tiettyä laissa säädettyä tehtävää, jonka toteuttamiseksi kyseisen henkilötiedon käsittely on tarpeen ja siten yksittäisen henkilötiedon käsittelyn tulee aina perustua toimivallan luovaan lakiin, henkilötietolaissa ei enää erikseen säädetty siitä missä tilanteessa tietyn yksittäisen henkilötiedon käsittely on mahdollista. Lain soveltamisalan piirissä käsiteltävät kaikki henkilötiedot on lueteltu yleisellä tasolla pelkästään tietoryhmänä. Maahanmuutto-osasto tuo esiin, että esimerkiksi nyt esitettävän Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 5 §:n 2 momentin 10-kohdassa säädetään kuitenkin yleisemmällä tasolla "muiden käsittelytarkoitusten kannalta tarpeellisten henkilötietojen" käsittelystä, jolta osin sääntelytekniikka käytännössä vastaa maahanmuuttohallinnon henkilötietolaissa perusratkaisuksi omaksuttua lähtökohtaa.

Ehdotetun Rajavartiolaitoksen henkilötietolain käsittelytarkoituksia sääntelevissä pykälissä ei erityisiä henkilötietoryhmiä lukuun ottamatta ole erikseen säädetty käsittelyn kynnyksestä mutta tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisesti henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista [...].

Maahanmuuttohallinnon henkilötietolakiesityksessä erityisten henkilötietoryhmien osalta puolestaan on - niiden erityinen luonne huomioiden - yksittäisten henkilötietojen käsittelytarkoituksista kuitenkin säädetty yksityiskohtaisemmin. Nyt esitettävässä Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa erityisten henkilötietoryhmien käsittely olisi sallittua välttämättömyyskriteerillä. Käsiteltävissä olevia yksittäisiä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja tai käsittelytarkoituksia ei kuitenkaan puolestaan näissä tilanteissa ole yksilöity muita tilanteita tarkemmin.

Erityisillä henkilötietoryhmillä tarkoitettaneen esitettävässä henkilötietolaissa tietosuoja-asetuksessa erityisiksi henkilötietoryhmiksi määriteltyjä henkilötietoja. Maahanmuutto-osasto on omassa esityksessään päätyvässä säätämään lisäksi tietosuoja-asetuksen erityisten henkilötietoryhmien ulkopuolelle jäävien mutta perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellisesti edelleen arkaluonteisiksi katsomista tiedoista (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp).

Ehdotetussa henkilötietolaissa on kaksinkertaisen tiedonluovutussääntelyn poistamiseksi valittu tietojen luovutuksesta sääntelevä. Myös muiden turvallisuusviranomaisten henkilötietosääntelyssä on omaksuttu tämä lähtökohta. Maahanmuuttohallinnon henkilötietolain valmistelussa on puolestaan omaksuttu lähestymistapa, jonka mukaan tiedonsaantioikeudesta säädetäisiin tiedonsaajan lainsäädännössä, koska on kyse tämän oikeudesta saada tietoa. Lisäksi tiedon saajalla on asiantuntemus tarvitsemiensa tietojen sisällön ja käsittelytarkoituksen suhteen. Tätä maahanmuuttohallinnon henkilötietolain sääntelyssä valittua lähtökohtaa puoltaa se, että se on valittu lähtökohdaksi myös yleislain tasolla, sillä valtiovarainministeriön ehdottamat tiedonhallintalain teknistä rajapintaa koskevat säännökset pohjautuvat vastaanottajan laissa säädettyyn tiedonsaantioikeuteen. Kaksinkertaisen tietojen luovutusta koskevan sään-

telyn purkaminen edellyttäisi kaiken kaikkiaan yhtenäistä linjaa siitä, onko tiedonluovuttamisesta tarkoituksenmukaista säätää tiedon luovuttajan vai vastaanottajan lainsäädännössä. Maahanmuutto-osasto ehdottaa, että jatkovalmistelussa harkittaisiin vielä valittua lähestymistapaa kaksinkertaisen tiedonluovutussäätelyn poistamiseksi.

Maahanmuutto-osasto osallistuu mielellään esityksen jatkovalmisteluun, jotta Rajavartiolaitoksen henkilötietolain ja maahanmuuttohallinnon henkilötietolain säännökset voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla sovittaa yhteen.

Kansliapäällikkö

Ilkka Salmi

Suunnittelija

Aino Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 20.08.2018 klo 13:09. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

SM/RO

Tiedoksi

Ministeri Mykkänen  
Erityisavustaja Andersson-Bohren  
SM/PEO  
SM/PO  
SM/MMO